

МАРДУС Н. Ю., канд. екон. наук, доцент, каф. економічного аналізу та обліку НТУ «ХП»

ТОВТ Ю.М., магістрант, каф. економічного аналізу та обліку НТУ «ХП»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ПРИБУТКУ І СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ ЙОГО ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Дослідження історичного розвитку концепцій економічної сутності прибутку та узагальнення існуючих визначень даної категорії в сучасних умовах господарювання є актуальним питанням. Прибуток відіграє провідну роль, висвітлюючи різнобічні економічні взаємозв'язки у процесі відтворення та забезпечує соціальний розвиток підприємства.

Без перебільшення можна стверджувати, що прибуток є однією з найскладніших економічних категорій. На протязі декількох століть економістами-класиками досліджувалась сутність поняття «прибуток» та висловлювались різні концепції його формування.

В економічній літературі одні автори розглядають прибуток у вигляді заробітної плати, відсотку та ренти, інші стверджують, що – це відсоток на капітал. Так, в марксистській літературі прибуток розглядається у вигляді перетвореної форми додаткової вартості, створеною найманою працею. В США та інших країнах з розвинутою ринковою економікою поширена концепція, за якою прибуток є винагородою за підприємницькі здібності. При цьому, на думку більшості авторів, головним джерелом прибутку є капітал.

Найбільших еволюційних перетворень теорія прибутку зазнала у XX столітті під впливом економічного процесу технічних, комерційних і організаційних інновацій; існування монополії – обмеженої конкуренції у різних її видах та винагороду за передбачений і непередбачений ризик [1]. До даного часу вчення про походження прибутку як економічної категорії в економічних теоріях перебували у розриві між природою походження прибутку та його ролі в підприємницькій діяльності. Зважаючи на це, у сфері

дослідження були відсутні проблеми ефективності використання та розподілу виробничих ресурсів в ринковій економіці, органічно пов'язані з ціллю прибутковості функціонування підприємництва.

Сучасні західні економісти визначають прибуток категорією добробуту, тобто ступенем поліпшення добробуту господарюючого суб'єкта за даний період часу.

З погляду на прибуток з точки зору бухгалтерського обліку, прибуток від господарської діяльності трактується як перевищення доходів над витратами за звітний період.

Більшістю сучасних економістів які стверджують, що «прибуток...є величиною, яка одержується шляхом віднімання з доходів або виручки собівартості реалізованої продукції, інших витрат та збитків...» [2].

В умовах ринкових відносин підприємство повинне прагне якщо не до отримання максимального прибутку, то принаймні до того об'єму прибутку, який дозволив би йому не тільки міцно утримувати свої позиції на ринку збуту своїх товарів і надання послуг, але і забезпечити динамічний розвиток його виробництва в умовах конкуренції.

Таким чином, можна зробити висновок, що категорії «прибуток» в економічній літературі приділяється підвищена увага, але на даний момент єдиного визначення прибутку немає, оскільки воно насамперед залежить від поставлених його користувачами цілей.

Дослідивши еволюцію поглядів науковців на економічну сутність прибутку, що становлять сучасну теорію прибутку з метою їх узагальнення можна зазначити, що вона й досі залишається незавершеною та потребує подальших досліджень.

Список літератури: 1. *Ширягіна О.Є.* Прибуток підприємства: історичний аспект / О. Є. Ширягіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - № 12.- С. 156-159. 2. *Висока О.Є.* Економічна сутність прибутку та концепції його формування / О.Є. Висока // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010, вип. 17.